

Субвенција од 2,2 милиона евра за проширење капацитета фабрике сокова Раух чиме ће се запослити 30 људи, или око 73.000 евра по запосленом је један од највећих износа субвенције по раднику у последњих десетак година, али је и даље далеко од апсолутног рекордера, фабрике аутомобила Фијат.

Фијат је 2009. године добио формално 10.000 евра по раднику, али поред тога још и стотине милиона евра помоћи што у готовини од државе, што од локалне самоуправе, па је на крају подршка државе у новцу изашла на око 500 милиона евра што је за 3.400 радника колико је радило на врхунцу производње износило око 150.000 евра по човеку.

На

Кон

Fijat

Rau

Tiga

Viba

Falk

Lir

Богдан Петровић, консултант и специјални саветник у Министарству привреде од 2005. до 2007. године, истиче да се тај износ субвенција често „маскира“ државним улогом од 33 одсто у фабрици.

„Наводи се да је држава за тај новац добила 33 одсто власништва, али ми ни динара од дивиденде нисмо видели. Када се укалкулишу сва давања државе то достиже пола милијарде евра плус локалне бенефиције, објекти и земљиште“, подсећа он.

Он истиче да субвенције државе, а посебно у технологије као што је производња каблова нису оправдане ни по коју цену.

„Евентуалне субвенције се могу оправдати за улагања у девастирана подручја, где нема људи и где је лоша базична инфраструктура, али субвенције за кабловску индустрију и то у Новом Саду као што је дато Лиру је скандал“, напомиње он.

Иако су некада у самим почецима привлачења инвеститора субвенцијама максимални износи од 10.000 евра били намењени високим технологијама и улагањима баш у неразвијена подручја, то се извитоперило у огромна државна давања и то за примитивне технологије.

Након Фијата који је убедљиво највећа државна субвенција у индустрији и Рауха који, иако новчано релативно мали износ, али по запосленом одмах иза Фијата, следи помоћ Мишлену, односно Тигар тајрсу од 30 милиона евра, у оквиру инвестиције од 200 милиона евра, којом је обећано запошљавање најмање 500 радника.

То је 60.000 евра по запосленом, иако Мишлен иницијално није тражио нити добио никакве субвенције када је својевремено купио фабрику ауто гума.

При врху по субвенцији по запосленом је и италијанска фабрика Вибац Балцани која производи лепљиве траке и која је добила од државе рефундацију петине инвестиције од 60 милиона евра.

Дакле субвенција износи 12 милиона евра, а при томе је град Јагодина обезбедио земљиште вредности 300.000 евра, а рефундиран је и део трошкова изградње фабрике у износу од 1,2 милиона евра.

То значи да је држава дала 13,5 милиона евра, а с друге стране осим инвестиције инвеститор се обавезао да у наредних 10 година запосли 300 људи. Целих 45.000 евра

по раднику пласира ову фирму у сам врх бенефицираних државних субвенција.

Слично као и Раух, и Фалке је добио релативно скромну суму 853.497 евра, али за запошљавање само 24 радника.

Рачуница каже око 35.500 евра по човеку.

Нешто мање је добио поменути Лир, али уз подједнак однос сопственог и државног улагања.

Држава је дала субвенцију од 9,6 милиона евра, а компанија 9,5 милиона за запошљавање 2.000 људи.

Поред тога град је изградио фабрику за четири милијарде динара, што је више од 30 милиона евра. Све заједно, по човеку је држава платила 22.000 евра за фабрику каблова.

У овом друштву 9,5 милиона евра за развојни центар Континентала у Новом Саду или 19.500 евра по запосленом и не изгледа тако много с обзиром да се ради о далеко софистициранијој технологији од поменутих фабрика каблова.

Ипак, ИТ заједница се пре две године подигла против ове субвенције, јер на тржишту постоји мањак, а не вишак ИТ инжењера.

Кинеска фабрика Меита је у Баричу направила два постројења у која је све заједно уложила 150 милиона евра, а држава је учествовала са 35 одсто, односно 52,5 милиона евра.

Фабрика је запошљавала 2.800 људи, па испада да је свако радно место држава платила 18.750 евра.

Иначе, некада је уредба за привлачење инвестиција имала једини критеријум отварање радних места, али је у међувремену то проширено на „реализацију инвестиционог пројекта“.

Ипак се у свим уговорима наводи колико ће радника бити запослено и као једна од уговорних обавеза је рок у коме не сме да се смањи број запослених.

Петровић истиче да поред оправданих субвенција држава даје новац и за читав низ неоправданих пројеката где су директна конкуренција домаћим фабрикама или не доносе никакве технологије.

„Производња каблова је једноставна производња, ту нема неке технологије, нема погона, машина. Једина додата вредност која се ту прави је плата тог радника која је 20 одсто већа од минималца. Када се урачунају субвенције испада да је и ту плату дала држава у наредних три, четири године. То је таква технологија да може сутра да се премести где год је јефтинија радна снага и где дају веће субвенције. Занимљиво је што из неког разлога то везивање каблова не може да се аутоматизује, али држава преузима велики ризик давањем субвенција, јер ако направе роботе који то могу да раде, све ће раднике поотпуштати“, напомиње Петровић додајући да се ипак последње две, три године поправља структура субвенција, па се мање даје новца за каблове, а више за фабрике са погонима који ће остати овде.

Једна од евентуалних позитивних страна инвестиције Рауха у Коцељеви је што ће ангажовати домаће сировине, па је ефекат те инвестиције нешто већи по целу привреду, а и за државу је боље да се извозе сокови, него сирово воће где је најмања зарада.

Међутим, економиста Милан Ковачевић подсећа да субвенција Рауху значи нефер конкуренцију нашим другим произвођачима сокова.

„Нема ту логике, то је само расипање новца“, тврди Ковачевић питајући се да ли је неко анализирао када ће се држави вратити тих 2,2 милиона евра.

„Скоро да нисам ниједну субвенцију видео која је оправдана. Дајте студију на основу које сте одлучили дати новац. Држава је агент нашег новца и ако га троши погрешно то је крађа. Велика је мана тих субвенција ако се дају у секторима где већ имамо произвођаче јер их тако уништавамо. Ево сада у Зрењанину Кинези праве фабрику гума и потпуно ће зауставити Крушевац и Тигар. Из ког год угла да гледате на субвенције то је грешка“, сматра Ковачевић.

(Данас)